

Józsi bácsi

Novella

© Bors Gábor, 2019

www.mkmuhely.hu

Hűvös tavaszi szellő futkározik a Jászkarajenői Öregek Otthona folyosóin. Az épületben egy személy kivételével csak ágyban fekvők tartózkodnak – az öreg bentlakók nagy része még az igazak álmát alussza, mások pedig az álom és az ébrenlét határán egyensúlyoznak, édes semmittevésben.

Egyedül Ila nővér van mozgásban, a szellővel versenyre kelve libben ide-oda az Otthon folyosóin. Minden szobába benéz, néhol kinyitja az ablakot, máshol betakar egy nyugtalan alvót, vagy megsimogat egy csapzott homlokot. Egyszóval mindent megtesz annak érdekében, hogy a rendszerint mogorván ébredő öregek minél jobb kedvvel keljenek ki az ágyból, és a reggelinél már vidám, pletykás és (egy-egy öregurak esetében) flörtölős formájukat hozzák. Az Otthon egyáltalán nem kicsi, de Ila nővér szinte pillanatok alatt járja végig – legalábbis így érződik.

Kívülről nézve úgy tűnhet, Ila nővér végtelen energiákkal rendelkezik – igazi égi tünemény, ahogy a hosszú éjszakai műszak után beragyogja az álmosan ébredező Otthont, mindenkire van egy kedves szava vagy mozdulata. Amikor valaki erre utaló megjegyzést tesz, Ila nővér csak mosolyog, és arra gondol, hogy mennyire meglepődne mindenki, ha tudnák, mennyi apró trükkje van arra, hogy feltűnésmentesen pihenjen egy kicsit itt is, ott is. Amikor kecsesen, légiesen leül, hogy hangsúlyosan szertartásos reggeli kávéját megigya, épp csak el nem alszik az asztal mellett. Aztán a méregerős eszpresszó és az 5 perc üldögélés új energiát ad Ila nővérnek, aki ezután jókedvűen

indul neki az éjszakai műszak utolsó feladatának, amely a reggeli lebonyolítása.

Ila nővér az étkező felé menet megáll a társalgóban. Józan számítás szerint a társalgónak üresnek kellene lennie, de ma reggel már megy a televízió, és előtte ül Józsi bácsi. Ila nővér elnézi a szikár, mogorva öregembert, aki egyenes háttal, grimaszolva ül a készülék előtt. Józsi bácsi az Otthon egyik legnehezebben kezelhető lakója, de Ila nővér őt is nagyon szereti. Talán egy kicsit még jobban is, mint a többieket.

A tévében éppen a hírek mennek, a bemondó csöndesen mosolygó optimizmussal számol be az utóbbi években töretlenül növekvő nemzeti össztermékről. Józsi bácsi meredten bámulja a tévét, majd elbődül:

'A jó bűdös kurva anyját ezeknek!'

2

Pedig Józsi bácsi dühe összességében véve alaptalan, gondolja Balogh elvtárs, aki morózusan nézi a sokszor látott jelenetet a Jászkarajenői Öregek Otthonában felszerelt titkos kamerán keresztül. Magyarországon már csaknem 15 éve tart a kísérlet, amelynek keretében az ország visszatért a szocializmushoz, és azóta mindenki igyekszik visszafogott, szerény, de kiszámítható életet élni. Az első évek valóban nehezek voltak, morfondírozzik Balogh elvtárs, sokan nem tudtak lemondani a mindennapi

luxusokról, és külföldre költöztek. Bár senki nem tartotta vissza őket, kezdetben rengeteg feszültséget szültek ezek a költözők, számos család szétszakadt, és pár hónapig a kísérlet komoly kudarccal fenyegetett. Aztán amikor a siránkozók túlnyomó többsége távozott, és máshol folytatta az elégedetlenkedést, akkor a hangulat, de talán még a levegő is megtisztult, és a magyar nép végre elindulhatott azon az úton, amiért az egész szocialista kísérletet kitalálták az ország vezetői.

Tehát a nép morálisan egyenesbe került – de amikor a népről van szó, akkor legjobb esetben is az emberek 80%-át érthetjük alatta – a maradék húszban bármilyen elhajlások előfordulhatnak. Vannak, akiknek nem tetszik a rendszer, de gyávák kivándorolni, vannak, akiket a korábbi szocializmus alatt olyan sérelem ért, amit nem képesek feldolgozni, és vannak, akik egyszerűen azért elégedetlenek, mert ilyen a természetük. Balogh elvtárs, aki már két hete figyeli Józsi bácsit, egyre inkább meg van győződve róla, hogy az öreg a harmadik kategóriába tartozik. Valami földet ugyan valóban elvettek tőle még a 60-es évek elején, de az elmúlt 15 évben a nyugdíjak változásai olyan szerencsések voltak a számára, hogy lényegesen jobb élete lett, mint amilyen a korábbi vadkapitalista rendszerben valaha is lehetett volna. Mégis, amikor csak szóba kerül az ország vezetése, hóbörög, káromkodik, esetenként még köpköd is. Balogh elvtárs hagyná is azt tenni, amit akar, elvégre a diktatúra az előző szocialista rendszer sajátja volt, azonban nem cselekedhet úgy, ahogy szeretne. Két héttel ezelőtt pár vezető elvtárssal kissé felöntöttek a garatra (minek iszik egyáltalán pálinkát

egy szocialista országfő – gondolja fejcsóválva), és ideológiai vitába keveredtek Józsi bácsi és a hozzá hasonlók kapcsán. Szevkó elvtárs kötötte az ebet a karóhoz, hogy senkit nem szabad olyan lelki szenvedések között hagyni, mint Józsi bácsit, mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy az országban minden egyes ember kedélyállapota legalábbis kielégítő legyen, az ilyen dühös kitöréseknek pedig meg kell találni és meg kell szüntetni az okát. Balogh elvtárs azon a jóval racionálisabb állásponton volt, hogy nem lehet minden egyes embert boldoggá tenni, ráadásul a Józsi bácsikat inkább boldoggá kellene erőszakolni, mert láthatóan kedvüket lelik a szenvedésben, és ezt sem az emberi méltóság, sem az idő és energia korlátozottsága miatt nem lehet megvalósítani. Erre Szevkó elvtárs (aki utólag visszatekintve valószínűleg lényegesen józanabb volt a többiekénél) gunyorosan az arcába vágta, hogy azért mond ilyeneket, mert nem tudja megoldani a problémát – nemhogy az összes elégedetlenkedőét, de egyedül Józsi bácsiét sem. Balogh elvtársat erre elfogta a pulykaméreg, és kijelentette, hogy bármibe fogadni mer, hogy Józsi bácsi kedélyállapotát egy hónapon belül helyreállítja. Szevkó elvtárs szeme erre felcsillant (Balogh elvtárs ezen mozzanatra a pálinkás köd ellenére is pontosan emlékszik), és közölte, hogy állja a fogadást – és aki nyer, az végignézheti, ahogy a vesztes meztelenül körbefutja a Nagykörutat, és teli torokból üvölti, hogy 'Éljen Sztálin! Éljen Rákosi!' Adott pillanatban ez frenetikus ötletnek tűnt, az összes jelenlévő (igencsak részeg) elvtárs a földön fetrengett a röhögéstől, és a fogadás könnyes szemek és elcsukló hangok közepette megkötetett.

Másnap reggelre kelve Balogh elvtárs még a szörnyű fejfájás mellett is tisztában volt vele, mekkora ostobaságot cselekedett. Ebből a fogadásból nem jöhet ki minden tekintetben győztesen – ha veszít, akkor nyilvánosan nevetségessé teszi magát, ha pedig nyer, akkor senki nem mossa le róla, hogy kivételes anyagiakat juttatott egyetlen embernek, ami az új szocializmus elveivel merőben ellentétes. Az volt az érzése, hogy Szevkó elvtárs szándékosan manőverezte ebbe a helyzetbe.

Balogh elvtársat azonban kitűnő elméje még másnaposan sem hagyta cserbe – talált egy harmadik megoldást is, amely egyszerű volt, zseniális, bár meglehetősen munkaigényes. Nem kellett mást tennie, mint olyan intézkedéseket fogantatosítani, amelyek a lakosság egészségének a morálját javítják, ezáltal jobb kedélyállapotra hangolva Józsi bácsit is. Csak arra kellett figyelnie, hogy az intézkedések olyanok legyenek, amelyek Józsi bácsi figyelmét megragadják – ezért a biztonság kedvéért felszereltetett egy megfigyelőkamerát a Jászkarajenői Öregek Otthona társalgójába. És most Balogh elvtárs az irodájában ül, áttekinti az elmúlt nap felvételeit, és élőben látja, ahogy Józsi bácsi a (kissé feltupírozott) gazdasági hírekre nem éppen a várt módon reagál. Balogh elvtárs az állat dörzsöli, majd összecücsöríti a száját. Támadt egy remek, bár enyhén erkölcstelen ötlete.

Ila nővér éppen a kabátját veszi le, és jókedvűen figyeli, ahogy a társalgó lassan megtelik emberekkel. Estefelé ez mindig lassú folyamat – egyesek hamar végeznek a vacsorával, hogy a délután utolsó kubai szappanoperáját még elcsípjék, mások kényelmesebbre vesznek, és csak a Híradóra települnek be a hangulatos kis helyiségbe, megint mások hosszasan traccspartiba feledkeznek a gyenge esti tea mellett, és az utolsó pillanatban érkeznek, hogy az esti film elejéről le ne maradjanak. Józsi bácsi mindig elsőként foglalja el a helyét a terem közepén (nemigen van már étvágya szegénynek), és jellemzően nagy beleéléssel nézi a filmet – a komoly filmeket értően bólogatva szemléli, a romantikusokon meghatódik, a vígjátékokon pedig hangosan kacag. Aztán amikor vége a filmnek, akkor percekben belül visszasüllyed a megszokott mogorvaságába, és Ila nővér minden szerető gondoskodása ellenére úgy alszik el, mint egy duzzogó kisfiú.

Ila nővérnek ma tervei vannak: kiderítette, hogy az esti meglepetésfilm egy fergeteges vígjáték lesz a régi magyar időkből, ami biztosan nagyon fog tetszeni az öreg morgónak. A film után leül vele egy kicsit beszélgetni, beszélteti néhai kedves feleségéről, a világ különféle tájain dolgozó fiairól, hátha így egy kicsit tud enyhíteni a mindig magába zárkózó öreg lelki kínjain. Éppen ezért izgatottan várja már a film elejét.

A képernyő elsötétül, de utána nem a filmgyár logója jelenik meg valami bohókás zenével, hanem az esti hírek bemondója.

'Kedves nézőink, rendkívüli közleményt szeretnék Önökkel megosztani,' kezdi. 'Országunk vezetése úgy döntött, hogy miután sikerült a gazdaságot stabilizálni, és a jelenben mindenki számára biztosítani tudjuk a szocializmus áldásait, a következő hetekben elindulunk a múlt felé. Azon honfitársaink, akiket a korábbi szocialista rendszerben, vagy akár a rövid ideig burjánzó vadkapitalizmusban komolyabb sérelem ért, különféle extra juttatásokra, ajándékokra számíthatnak – értelemszerűen minél nagyobb volt a sérelem, annál nagyobb lesz a juttatás. Államunk vezetése így szeretne köszönetet mondani azért, hogy minden nehézség közepette is mellettünk állnak, és vállvetve építik velünk az új szocializmust.'

A bemondó eltűnik a képernyőről, de a film még nem kezdődik el. Időt kell adni a nézőknek arra, hogy megbeszéljék a történéseket, gondolja Ila nővér jókedvűen. Belefűlel a több szálon folyó társalgásba, de elsősorban arra kíváncsi, Józsi bácsi mit szól a dologhoz. Az öreg nem vesz részt egyik társalgásban sem, csak meredten bámulja a képernyőt. Aztán egyszer csak elbődül:

'A jó bűdös kurva anyját ezeknek!'

Balogh elvtárs szomorúan csóválja a fejét. Nem számított azonnali hallelujára, de legalább valami kicsi pozitívumot szeretett volna látni a mogorva vénembertől. Vajon mire lehet szüksége Józsi bácsinak? Nem olyanak tűnik, az öreg, mint akinek hatalmas vagyona fáj a foga, eleve az államosított földje is alig volt nagyobb egy átlagos falusi konyhakertnél. Ha az igazságtalan meghurcoltatás miatti sértettségét cipeli már magával 50 éve, az persze más kérdés – csak sajnos az 50 évvel korábbi rendszer bűneiért valódi elégtételt nem lehet adni, csak jelzés értékű jutalmakat, vagy... Nos, van még egy lehetőség, gondolja Balogh elvtárs. Egy lehetőség, amivel a fogadást technikailag megnyeri, de erkölcsileg elveszíti. Mindegy, ezt fel kell vállalni, mert ki tudja, Szevkónak mi a célja ezzel az egésszel – nem lenne szerencsés az ország egyik vezetőjeként ruha nélkül éltetni az eltemetett rendszer legszegyenteljesebb vezetőit, és még kevésbé lenne szerencsés egy olyan fogadásból kitáncolni, amelyet magas rangú elvtársak jelenlétében kötöttek meg. Balogh elvtárs nagyot sóhajt, és csüggedten telefonálgatni kezd.

Csendes, álmos este van a Jászkarajenői Öregek Otthonában. Ila nővér egy órával a szokott ideje előtt érkezett meg, hogy legyen ideje beszélni Juli nővérral,

akinek a mai lesz az első napja az otthon dolgozójaként, ezért amikor a Híradó elkezdődik, már javában az öregek körül sűrög-forog. A társaság fele a tévé előtt ül, és szolid érdektelenséggel szemléli a híreket – szürke nap volt a mai, sem az országban, sem a nagyvilágban nem történt semmi izgalmas. Egyesek már az órájukat nézegetik, amikor a bemondó kicsit idő előtt összeszedi a papírjait, feláll, megigazítja a nyakkendőjét, és ünnepélyes arccal beszélni kezd.

’Kedves Nézőink, mai Híradónkat egy különleges bejelentéssel zárjuk. Már beszámoltunk arról, hogy az elmúlt politikai rendszerek sértettjei kompenzációban fognak részesülni – ezen kezdeményezés továbbfejlesztéseként országunk vezetése a mai napon úgy döntött, hogy a különösen súlyos sérelmeket elszenvedettek nyilvánosan, a televízió képernyőjén keresztül részesülnek rehabilitációban. A volt szocializmus keményvonalas időszaka óta eltelt idő okán ők már nincsenek sokan közöttünk, ezért a következő hetekben minden nap egyetlen honfitársunkra tudunk koncentrálni.’

A bemondó rövid hatásszünetet tart, majd így folytatja:

’Következzen hát első honfitársunk, akitől annak idején a Kádár-rendszer elkobozta a földjét, megfosztotta őt és családját szerény, de megérdemelt megélhetésétől, és sárba tiporta emberi büszkeségét. Országunk vezetése tiszteletét és nagyrabecsülését fejezi ki Váradi József felé, és megköszöni az új szocializmus építésébe fektetett munkáját. Békés, nyugodalmas öregkort kívánunk neki – éljen sokáig!’

Ila nővér az ajtóból figyel, ahogy az öregek felbolydult méhek módjára körbezsongják Józsi bácsit, a férfiak a hátát veregetik, az asszonyok könnyes szemmel beszélnek hozzá. Mindenki egyszerre akar mondani valamit, így Ila nővér csak egy-két szavas mondatdarabkákat tud elcsípni:

'Mi mindig... mégsem annyira rossz... látja Józsikám... mihez kezd... jó ember a...,’ és sok egyéb hasonló, kedves, kevés tartalommal bíró megszólalás. Józsi bácsi azonban csak mereven bámul a tévére, egyre vörösebb a feje, majd elbődül:

'A jó bűdös kurva anyját ezeknek!'

6

Balogh elvtárs üveges tekintettel mered a kamera kicsi képernyőjére. Valami lidérces álomnak tűnik a jelenet – épp csak a csillagokat nem tette le a mogorva öregember lába elé, az meg nem törődik semmivel, csak az a fontos neki, hogy a rendszert szidja, szapulja, ahol éri. Egy nap múlva lejár a fogadás határideje, és Balogh elvtárs tisztában van vele, hogy akkor sem tudna már mit tenni, ha valaki varázslatos módon kezébe adná a megoldást – egyszerűen nincs hozzá ereje. Ezt nem lehet elviselni, gondolja magában. Ha hősieles küzdelemben elbukik az ember, az elfogadható, de mi van abban hősieles, ha valaki Sziszifuszként harcol egy lebíráhatatlan erő ellen, és a végén elkerülhetetlenül megtörik az akarata? Elég volt ebből a sok hálátlan fajankóból, és leginkább elég volt a Józsi

bácsikból, akiknek fogalma sincs arról, hogy egyesek mennyit dolgoznak, mennyi mindent áldoznak fel annak érdekében, hogy egy igazságos, emberi rendszert építsenek Magyarországon.

Aztán arra gondol Balogh elvtárs, hogy szembe kell néznie Szevkó elvtárral és a többi részeges idiótával, el kell ismernie, hogy veszített, aztán nekikezdhethet a vesszőfutásnak a Nagykörúton. Ez a gondolat mindennél rosszabb. A keze szinte akarától függetlenül az íróasztala bal felső fiókjához kúszik, és előveszi az igazán extrém vészhelyzetekre tartogatott kiskaliberű pisztolyt. Felemeli a fegyvert, a homlokához szorítja, majd kissé távolabb tartja, és belenéz a fekete csőbe. Egy percig szemléli az ürességet, játszik a gondolattal, hogy bármelyik pillanatban meghúzhatja a ravaszt, majd leveri a hideg veríték, és hirtelen kijózanodik.

'A jó bűdös kurva anyját ezeknek!' üvölti Balogh elvtárs torkaszakadtából, és úgy odacsapja a pisztolyt, hogy a gyönyörű mahagóni asztallap keresztben végigreped. Valamiféle vörös ködön keresztül bámulja irodája ajtaját, szinte akarásával kényszeríti Szevkót és a többi semmirekellőt, hogy jöjjenek be és nézzenek szembe vele... aztán rádöbben, hogy az előbb akaratlanul is Józsi bácsi kedvenc mondatát ordította bele a levegőbe, és elkezd hisztérikusan kacagni, pont, mint akinek már minden mindegy.

Éppen erőtlően a székébe rogy, amikor kopogást hall az ajtó felől. Még mielőtt bármit mondhatna, titkárnöje, Lujzi nyitja ki óvatosan az ajtót, és kandikál be az irodába –

láthatóan készen arra, hogy egy repülő tárgy elől biztonságosan vissza tudjon vonulni.

’Minden rendben, Balogh elvtárs? Zajt hallottam...’

’Hát persze, hogy zajt hallott, Lujzi, szétvertem az asztalomat,’ biztatja Balogh elvtárs. ’Mondja meg Szevkónak... Szevkó elvtársnak meg a többi... eknek, hogy nem kell a háttérben ólálkodniuk, bejöhetnek.’

Balogh elvtárs megérzése helyes – a hivatal azon magasabb rangú dolgozói, akik az ominózus fogadás megkötésekor jelen voltak, valahogy az iroda környékén tartózkodnak, és fél perc elteltével zavart mosollyal besorolnak a helyiségbe. Szevkó elvtárs is közöttük van, természetesen, bár rajta a zavartságnak semmi jelét nem lehet látni, csak barátságosan mosolyog.

’Jöjjenek, csak elvtársak, jöjjenek,’ szívélyeskedik Balogh elvtárs, majd csendesen mosolyogva végignéz a továbbra is zavarodottan toporgó társaságon. Végül aztán egyikük, Kónyai elvtárs nem bírja tovább a feszültséget, és igen udvariatlanul ezt kérdezi:

’Balogh elvtárs, hogyan lesz akkor a fogadással?’

Az iroda gazdája szívélyesen mosolyog.

’Tudják, elvtársak, az történt, hogy rájöttem – Váradi Józsi bácsinak igaza van,’ mondja, de aztán megint elhallgat. Kis idő elteltével Kónyai elvtárs ismét magára vállalja a kérdezősködő hálátlan szerepét.

’Hogyan kell ezt értenünk, Balogh elvtárs?’

'Hát úgy, elvtársak, hogy a jó büdös kurva anyját maguknak,' mosolyog még szélesebben Balogh elvtárs, szinte a szívélyesség eleven szobrává válva. A szobában tartózkodók, ha lehet, még elveszettebbnek tűnnek, Szevkó elvtárs arca pedig elkomorul.

'Ez azt jelenti, Balogh elvtárs, hogy vissza akar lépni a fogadástól?' kérdezi.

'Visszalépni? Én?' csodálkozik Balogh elvtárs. 'Nem is értem, hogy jut ilyesmi az eszébe, kedves régi harcostársam és elvbarátom. Nem, szó sincs itt semmilyen sumákságról – legalábbis amiről én tudnék –, megmondom mindannyiuknak őszintén, hogy elvesztettem a fogadást, nem tudtam Józsi bácsi kedélyét feljavítani. Tudhatja mindenki, aki akarja, mi mindent próbáltam meg, de az öreg csak egyre mogorvább lett. Leckét kaptam alázatból, és megígérhetem, hogy tanulni fogok belőle. Holnap reggel 7 óra 30 perckor pedig elindulok a Petőfi híd pesti hídfőjétől. Feltétlen számítok magukra,' mondja Balogh elvtárs, majd kivonul az irodájából, számos igen meglepett arcot hátrahagyva.

7

Ila nővér már indulna, hogy a magából kikelt öregembert megvigasztalja, de Juli nővér közelebb van, gyorsabban ér oda. A fiatal lány Józsi bácsi vállára teszi a kezét, és megszólal azon az angyalian szelíd hangján:

'Mi a baj, Józsi bácsi? Miben lehetek a segítségére?'

Józsi bácsi hátrafordul, mint akit darázs csípett meg, meredten Juli nővérré bámul, majd elbődül:

'A jó bűdös kurva anyját ezeknek!'

Juli nővér hátralép, mintha Józsi bácsi taszított volna rajta egyet. Kifut az arcából a vér, és láthatóan a sírás határán van, mintha Józsi bácsi az ő édesanyját emlegette volna. Ila nővér gyorsan közbelép.

'Jól van, Julikám, nincsen semmi baj, csak várjon meg a nővérszobában. Maga pedig, Józsi bácsi, ne bolondozzon itt, halálra rémíti ezt a drága leányt. Szép dolog ez?'

Józsi bácsi lesunyja a fejét, kicsit elvörösödik, és magában mormog:

'Ajóbskrvnyátzknek...'

Ila nővér óvatosan megsimogatja az öreg fehér sörényét, majd amikor már biztos benne, hogy megnyugodtak a kedélyek, a nővérszobába siet. Juli nővér ott ül az asztal mellett, falfehér az arca, és remeg a szája, de nem sír. Ránéz Ila nővérré, és panaszos hangon kérdezi:

'Hát mit csináltam rosszul, Ila nővér? Nem kellett volna megpróbálnom megnyugtatni?'

'Semmit nem csinált rosszul, Julikám,' nyugtatja meg Ila nővér, 'egyszerűen csak arról van szó, hogy Józsi bácsihoz külön használati útmutató kell. És bár maga remek érzékkel megtalálta, hogyan kell hozzá szólni, azt nem tudhatta, hogy allergiás arra, ha valaki a vállára teszi a kezét.'

'Mi történhetett szegénnyel?' kérdezi csendesen a fiatal lány.

'Nos,' gondolkodik Ila nővér, 'egyszer sikerült vele hosszabban elbeszélgetnem, és azt mondta, hogy az 1960-as évek elején elvették a földjét, amit még az apja vásárolt keservesen megkeresett pénzén. Nem akart államellenség lenni, nem lázadott nyíltan, vagy ilyesmi, de sok helyen megpróbálkozott azzal, hogy orvosolják a sérelmét, aztán persze mindenhol hosszas procedúrák végigjárása, hamis remények keltése után utasították vissza. Gyanítom, hogy akkor szedte össze a vállára tett kezekkel szembeni ellenszenvét. 1990-ben, a rendszerváltáskor nagyon boldog volt, aztán szerényen éldegélt 1998-ig – hogy utána mi történt, arról egy szót sem hajlandó mondani.'

Ila nővér elhallgatott, elgondolkodott egy percre, majd így folytatta:

'Talán jobb, ha maga is tudja, Julika. Semmilyen hivatalos diagnózis nincs Józsi bácsi állapotáról, de nekem az a véleményem, hogy az új szocialista rendszer érkezése annyira megviselte, annyira nem tudta elfogadni a régi sérelem okozójának névleges visszatértét, hogy belebolondult. Olyan, mintha nem is lenne ura magának, amikor az ország vezetése a képernyőre kerül, vagy akár csak a gazdasági helyzet javulásáról esik szó – teljesen megmerevedik az egész teste, néha el is vörösödik, és ugyanazt az egy mondatot ismételgeti. Ha 1-2 napig nem éri ilyen hatás, akkor csak egy egyszerű, mogorva, de melegszívű vénember, azonban a szocializmusnak már a gondolatára is hangoskodó dúvad válik belőle. Még szerencse, hogy tettlegességre sosem vetemedik, mert

akkor el kellene távolítanunk innen. Nekem pedig megszakadna a szívem,' fejezi be Ila nővér a fejtegetést.

8

Balogh elvtárs saját maga is csodálkozik, hogy mennyire nem ideges. Amikor odacsapta a pisztolyt az asztalhoz, valami megváltozott benne – mintha a fejében felére csökkent volna a nyomás. Nyugodtan aludt, szépen hozzákészült az új munkanaphoz, és 7 óra 25 perckor megérkezett a 4-es villamossal a Boráros térre. Most pedig kiáll a Ferenc körút letelejére, és a munkába igyekvő tömeg közepén elkezd vetkőzni.

Hamar jelentős számú nézelődőt vonz maga köré, és 7 óra 29 perckor még egy rendőr is előkerül, aki azonban felismeri az arcát, így amikor államügyekre hivatkozva kéri, hogy ne avatkozzon közbe, akkor a közeg vonakodva, de odébb áll.

Pontban 7 óra 30-kor elkezd futni a járdán a Blaha Lujza tér irányába. Az aszfalt még egy kicsit hideg, ezért sietve kapkodja a lábait, a mozgás mégis jól esik, és továbbra is azt kell konstatálnia, hogy nem zavarja a szokatlan, megalázó szituáció. Már az Üllői útnál jár, amikor kiabálást hall maga mögött:

'Balogh elvtárs, ne rohanjon annyira, nem bírom tartani az iramot!'

Balogh elvtárs hátrapillant, és majd' hasra esik a meglepetéstől, mert nem más lohol mögötte komplett Ádám-kosztümben, mint Szevkó elvtárs. Balogh elvtárs addigi magabiztossága alaposan megcsappan, lelassít, és kérdően tekint a súlyosabb, már az alig egy kilométeres távon is komolyan megizzadt ellenségre.

'Megtudhatnám, mit csinál itt, Szevkó elvtárs?'

'Csak nem képzeli, kedves elvtársam, hogy egy ilyen buliból kimaradok?' kérdezi vigyorogva a másik.

'Ne szórakozzon velem, Szevkó elvtárs,' vág vissza Balogh elvtárs, és látványos állóképességbeli fölényének köszönhetően máris jobban érzi magát. 'Ez nem egy buli, ez egy színpad az én lejáratásomra. Magának mi keresnivalója van benne?'

'Való igaz,' ismeri be a kövérebb férfi, miközben kocogásra lassítja a tempót, 'eredetileg az volt a tervem, hogy nyilvánosan hülyét csináljak magából, elvtársam. Igazából most nem is kellene itt lennie, biztos voltam benne, hogy valami nevetséges ürüggyel visszatáncol a vereségéből, és akkor bemutathattam volna a tévében a fogadásról készült felvételeket. De maga nagy meglepetést okozott – először tegnap, amikor lerázott minket, aztán ma, amikor ténylegesen megjelent a helyszínen, és végül még a futásba is belefogott. Elismerésem,' billenti meg a felsőtestét Szevkó elvtárs.

'Semmi értelme ennek az egésznek,' csóválja a fejét rosszállóan Balogh elvtárs. 'Ha el akar távolítani a helyemről, akkor annak sokkal egyszerűbb módja is van –

maga olyan ember, aki ismer bizonyos telefonszámokat, nemde?’

’Ismerek,’ bólint Szevkó elvtárs a szégyen bármiféle jele nélkül. ’Csak hát a maga elvtávolítása sosem volt cél, elvtársam. Maga egy felfuvalkodott, Atlasz-szindromás páva, ha megbocsátja a kifejezést, ellenben remek gazdasági szakember, aki az ország építésében eddig is kitüntette magát, és ezután is fontos feladatok várnak rá. Ellenben a nagyképűsége és az affektálása már kezdett kontraproduktív lenni, ezért azt a javaslatot kaptam illetékes helyről, hogy egy kicsit nyirbáljam meg a szárnyait. És...’

Szevkó elvtárs elhallgat. Látszik az arcán, hogy még akar valamit mondani, de annyira liheg, hogy ténylegesen megszólalni nem bír. Balogh elvtárs megkönyörül rajta, és megáll. Szevkó elvtárs a New York kávéház falának támaszkodva fújtat, Balogh elvtárs pedig tűnődve így szól:

’Tudja fene, talán még azt is mondanám, hogy van igazság abban, amit mond, elvtársam. Hónapok óta nem érzem magam komfortosan, valami mindig hiányzik, mindig van egy apró részlet, ami nincs a helyén. Tegnap pedig kis híján öngyilkos lettem a fogadás elvesztése miatt...’

Szevkó elvtárs végre levegőhöz jut, és remegő hangon közbevág:

’Nos igen, ez a másik oka, amiért most itt vagyok. Miután kiment az irodából, észrevettem a pisztolyt, és nagyon megdöbbsentem. Álmomban sem gondoltam, hogy ennyire

a szívére veszi a dolgot, remélem elhiszi nekem, hogy eszemben sem volt az életét veszélybe sodorni?’

Balogh elvtárs bólint, Szevkó elvtárs pedig kicsit nyugodtabb stílusban folytatja.

’Nos, ez esetben csak alázatosan bocsánatát kérem a túlkapásért, fenntartva, hogy megérdemelte a leckét.’

Balogh elvtárs elvigyorodik, és így szól:

’Nos, a leckét elfogadom, és megbocsátok – egy feltétellel.’ Szevkó elvtárs kérdően néz rá, Balogh elvtárs pedig egy szuszra kivágja: ’Sprint az Oktogonig! Teljes gözzel, elvtársam! Éljen Sztálin!’

’Éljen Rákosi!’ visszhangozza üvöltve Szevkó elvtárs, és a két meztelen férfi nekiiramodik a Nagykörútnak.

9

Ila nővér aprót kortyol a tűzforró kávéból, és pár pillanat erejéig lehunyja a szemét. A mai napon a szokottnál élénkebbek az Otthon lakói, pár perccel ezelőtt már 6-8 öreg lézengett a társalgóban, rá-rápillantva Józsi bácsira. Érzékenyek szegények, megviselte őket a jelenet tegnap este, gondolja Ila nővér. Kinyitja a szemét, és hátradől a széken – még 2 perc a reggeliig.

Hirtelen lábdobogás hallatszik a folyosóról, és valami gyenge kopogás-imitációval egybekötve az egyik lakó csaknem beesik a nővérszobába.

'Jöjjön gyorsan, Ila nővér, Józsi bácsi haldoklik!'

Bár Ila nővér az ilyen híreket mindig kételkedve fogadja (minden hétre jut belőlük egy vagy kettő, és szinte mindig tévesek), azért szaporán átszalad a társalgóba, mert ugye sosem lehet tudni. A kis teremben már vagy másfél tucat aggodalmas öreg állja körül Józsi bácsit, akik a földön fekszik, lángvörös a feje, és fulladozva köhög. Vagy... Ila nővér mosolyogva egyenesedik fel.

'Drágáim, én értem, hogy megijedtek, de nem látják, hogy Józsi bácsi csak... nevet?'

Az öregek tipikusan reagálnak – a hölgyek végeérhetetlen hálaistenezésbe kezdenek, az urak pedig fejcsóválva mormognak. Minden biztonnal szégyenkeznek, de talán még csalódottak is egy kicsit, gondolja Ila nővér. Józsi bácsi heves jókedve kezd egy kicsit alább hagyni, és Ila nővér felnéz a tévére. Meglepetten konstatálja, hogy a híradónak valamiféle rendkívüli kiadása megy, amelyben két meztelen politikust mutatnak, akik a Nagykörúton futnak. Ila nővér rosszállóan megcsóválja a fejét, lekapcsolja a készüléket, és leguggol Józsi bácsi mellé, akinek már sokkal kevésbé vörös a feje, és próbál megszólalni.

'A jó... a jó... a jó...'

'Büdös,' segíti ki az egyik kitartóbb lézengő, aki aztán Ila nővér szigorú pillantásának hatására odébbáll.

'A jó бүdös... a jó бүдös kurva...' folytatja Józsi bácsi, aki még mindig levegőért kapkod.

'Nyugodjon már meg, Józsi bácsi, még megfullad itt nekem a nagy jókedvben,' korholja Ila nővér szelíden. Az öregember bólogat, vesz néhány mély levegőt, aztán ismét belekezd.

'A jó бүdös... kurva életbe, ilyet még... ilyet még nem pipáltam, pedig tavaly múltam nyolcvanhat!' vágja ki diadalmasan, majd visszadől a földre, és újra kacagni kezd. Vele nevet Ila nővér is, aztán feláll, magához inti a társalgó ajtajából figyelő Juli nővért, és ketten beemelik Józsi bácsit az egyik fotelba, hadd fűjja ki magát a reggeli előtt. Az öreg csillogó szemekkel néz rájuk, egy kicsit piheg, majd feláll, és elcsoszog az érkező irányába. Ila nővér nagyot sóhajt, majd ismét elneveti magát, aztán szépen kényelmesen ő is megindul az étkező felé, ahol az öt perc késés miatt már minden bizonnyal aggódó gondozottjai várják. Ma is szép napunk lesz, gondolja Ila nővér. Talán még egy kicsit szebb is.